

Mitt liv som "sambandist"

När jag genomförde min mönstring för 3 år sedan kändes faktiskt värnplikten ganska avlägsen, och jag visste inte riktigt vad jag skulle göra för något. Att skumpa runt i en varm plåtburk på något arméregemente verkade inte så roligt, inte heller att jaga eventuella ubåtar med någon plasteka i marinen. Flygvapnet med sina "fantastiska män i sina flygande maskiner" verkade intressantare, så det fick bli detta vapenslag som jag valde. I första hand försökte jag komma till Ängelholm, och lyckligen nog fick jag mitt val. Vid denna tidpunkt funderade jag inte speciellt mycket mer över luppen, utan återvände glatt till det civila livet, liksom en kalv som just fått öronen märkta; fullkomligt ovetande om den framtida slakten.

Tiden gick och så småningom närmade sig dagen D, den dag då inryckningen skulle ske. Jag hade tidigare fått reda på att jag placerats som telefonist, kanske inte tufft nog för en Rambo, men vetskapen om att man skulle få bära "flickornas favorit", d v s blåuniformen ingav mig nytt hopp och en vacker och ganska varm dag i oktober inställde jag mig vid vakten på F 10, mitt nya hem för 11 månader framåt.

Helt nytt var nu inte F 10 för mig. Några veckor tidigare hade jag varit där på information, och dessutom hade jag besökt flottiljen vid flera flygdagar. Sålunda visste jag att F 10 var en relativt ny och modern anläggning. "Luckorna" vi skulle bo i var "bara" avsedda för sex personer och nästan småmysiga (nåja, allt är ju relativt). Redan första dagen hämtade jag och de andra beväringarna ut all vår militära materiel, t ex den berömda k-pisten m 45 B, snuskburken och andra militära klassiker. Efter att ha gått igenom hela utrustningen utanför kasern 21 var det dags att ikläda sig gröna kläder, och på detta sätt kunde det militära livet börja.

Tiden på soldatskolan var inte så lång, 6 veckor, men kunde vara nog så tuff ibland. 32 killar utan tidigare kännedom om varandra skulle pusslas ihop till ett gäng garvade soldater, låt vara inga gröna baskrar. Trots allt vet man inte så mycket om försvaret när man rycker in, det mesta har man hört från kompisar, och man förvånas över hur mycket nytt man får anpassa sig till när man väl kommit innanför grindarna. Det gäller att hålla ordning på all utrustning, passa alla tider noga och upprätthålla "puts och stuts". Dessa grundläggande saker, tillsammans med t ex den klassiska exercisen,

fick vi lära oss under den första veckan, men så småningom fick vi även "ut och kriga", vilket kunde innebära allt från "lyckliga gatan" (F 10:s hinderbana) till napalmtunneln (det verkliga eldprovet). Som sambandist är det här i stort sett så mycket klassisk militärtjänstgöring som man får under sin värnplikt, vilket för övrigt gäller de flesta flygvapensoldater.

Ofta kunde man vara grundligt trött på soldatskolan. Kyla (senhösten -88 var kall), väta och en gnagande trötthet gjorde att man kanske inte alla gånger kände sig speciellt inspirerad av att försvara Kung och Fosterland. Å andra sidan fanns det saker man uppskattade när man ser tillbaka. Efter ett tag utvecklades ett gott kamratskap, man fick lära sig samarbeta även om förutsättningarna inte alla gånger var de bästa. Befälen som till en början kanske verkade något despotiska kom man snart på god fot med. Man bör kanske inte heller glömma att man lärde sig uppskatta livets småsaker på ett annat sätt än tidigare.

Efter soldatskolan åkte vi sambandister till vidareutbildning på F 14 i Halmstad. F 14 ser i stort sett ut som alla andra flottiljer, med den viktiga skillnaden att det inte finns någon flygverksamhet. De första dagarna var lite röriga, speciellt som undertecknad gavs "åran" att bli dagelev, men snart trivdes man bra. Lärarna var bra och dessutom var det skönt med lite fysisk avkoppling efter soldatskolan. I Halmstad fick vi all vår sambandsutbildning, allt från den klassiska "fältapan", d v s tfn m 37, till den moderna MILTEX-anläggningen.

Efter ett förhoppningsvis välförtjänat juluppehåll återvände jag tillsammans med de övriga sambandisterna till F 10 för att påbörja den egentliga sambandstjänsten. Sammanlagt var vi tre telefonister och ett kryptobiträde och motsvarande antal hade skickats till Lfc S, någonstans i Sverige.

Sambandscentralen på F 10 ligger i kanslihuset vid sidan av tornet, mitt i händelsernas centrum med andra ord. Att vara sambandist kan väl sägas vara lite av spindeln i nätet. V isserligen arbetar man kanske lite avskilt från "normal" militär verksamhet, men det innebär inte att man inte kommer i kontakt med den övriga verksamheten. Alla meddelanden till och från flottiljen går ju via sam-

Artikelförfattaren vid en av arbetsplatserna.

Tjänsterna som sådana innehas av kapten Johansson och fänrik Evebring. Dessutom finns en stor mängd "kringpersonal", assistenter, registratorer m m. Inte att förglömma sitter också C F 10/Se S och hans ställföreträdare i kanslihuset.

Arbetsintensiteten kan variera starkt. Ibland är det lugnt, men ibland kan det också vara mycket att göra. I tjänsten ingår även nattvaktstjänst. Förutom att då ta hand om meddelandetraffiken sköter vi sambandister då också bevakningen av kanslihuset. Lyckligen nog har jag ännu inte upplevt ett skarpt larm.

Ska man sammanfatta tiden i flygvapnet blir det mestadels i positiva ordalag. Visst har det funnits saker som irriterat och visst har man någon gång känt ofriheten men de positiva sakerna har trots allt vägt över. Tjänsten har varit bra (och utan tvekan relativt bekväm) och dessutom har man ingått i beredskapen på ett mera direkt sätt än vad som ofta annars blir fallet under värnplikten. Den verksamhet som vi sambandister sköter utgör en liten men dock viktig kugge i den fredstida verksamheten. Det känns också skönt att man inte bara tränat för något man hoppas inte skall komma; krig.

Under 1970-talet var lumpen knappast på modet, men i dag tror jag trenden svängt. Ingen med sina sinnes fulla bruk kan påstå att Sverige är en speciellt blodtörstig nation, och att man utbildas till att bli professionella mördare. Militären i sig själv har nog också blivit bättre under senare år. Någon kadaverdisciplin har jag aldrig lagt märke till, inte heller några stora motsättningar mellan värnpliktiga och befäl, eller direkta sabotage från värnpliktiga. Kommunikationer värnpliktiga - befäl fungerar nog bättre i dag.

Visst finns det saker som kunde bli bättre, t ex en löneökning, men det sammantagna minnet av flygvapnet, F 10/Se S och sambandscentralen blir gott. Någon "slakt" blev det nog knappast, snarare ett uppfriskande grönbete!

Hans Stigsson

bandscentralen, och dessutom arbetar vi i flottiljväxeln. Vidare går ju alla flygtrafikmeddelanden via sambandscentralen och skulle förmedlingen av dessa klicka skulle svåra olyckor kunna bli följden. Om ordinarie vädersystem skulle gå itu sköter vi även vädertraffiken.

Som sambandist kommer man också i kontakt med en ganska stor mängd hemliga meddelanden. Av denna orsak får man också skriva under ett flertal sekretesshandlingar. I början kändes det ganska spännande, man kom ju i kontakt med själva kärnan av det svenska flygförsvaret. Å andra sidan finns det vissa nackdelar också, t ex kan man inte lika fritt som andra värnpliktiga berätta om tjänsten.

Någon vapenexercis får vi sambandister inte efter vår tid i soldatskolan, men det kan faktiskt gå ganska tufft till ändå på sambandscentralen.

De apparater som står till sambandistens förfogande är bl a en MILTEX-datoranläggning för förmedlingstrafik, den gamla hederliga fjärrskriften, samt självklart telefoner, sammanlagt inte mindre än 7 st bara på sambandscentralen.

Nu ingår inte bara operatörs- och växel-tjänst utan även lite klassiskt kabeltattande, d v s utläggning av telefonlinjer i sambandstjänsten. Bl a får alla genomgå en två veckors övning ute på någon flygbas i landet, den s k "bufen". Här fick vi t ex öva oss i linjetjänstens alla klassiska moment samt dessutom lite extra saker, t ex konsten att klättra i stolpar och starta tyfonaggregat. Självklart ingick också några klassiska eldöverfall så man fick chansen att öva strid.

Vilka är vi då, det tuffa gänget på samband? Tillsammans arbetar 10-12 värnpliktiga och 2 befäl på sambandscentralen.